

Metodické listy pro školy

Vážení učitelé,

*dostávají se Vám do rukou **metodické listy** k využití pracovních sešitů, určené pro návštěvu Archeoskanzenu Modrá.*

Pracovních sešity lze využít pro doplnění školní výuky do předmětů český jazyk, dějepis a výtvarná výchova v návaznosti na Rámcové vzdělávací programy v oblasti „Jazyk a jazyková komunikace“, „Člověk a společnost“, „Umění a kultura“.

Metodické listy jsou pro Vás pomůckou pro práci s dětmi v prostoru Archeoskanzenu Modrá s pomocí pracovních sešitů.

Příloha:

- *plánek celého areálu s podrobným popisem jednotlivých staveb Archeoskanzenu Modrá si lze vyzvednout v pokladně.*

Věříme, že Vám i Vašim žákům se u nás bude líbit a všichni spolu strávíte příjemný čas.

Váš personál Archeoskanzenu Modrá

Stanoviště „Věže s bránou“

Vyjděte s žáky na **dvojvěží** nad vstupní bránou a popište si s pomocí průvodce celý areál. V pracovním sešitě jsou pouze vyznačena jednotlivá stanoviště (viz. popis areálu).

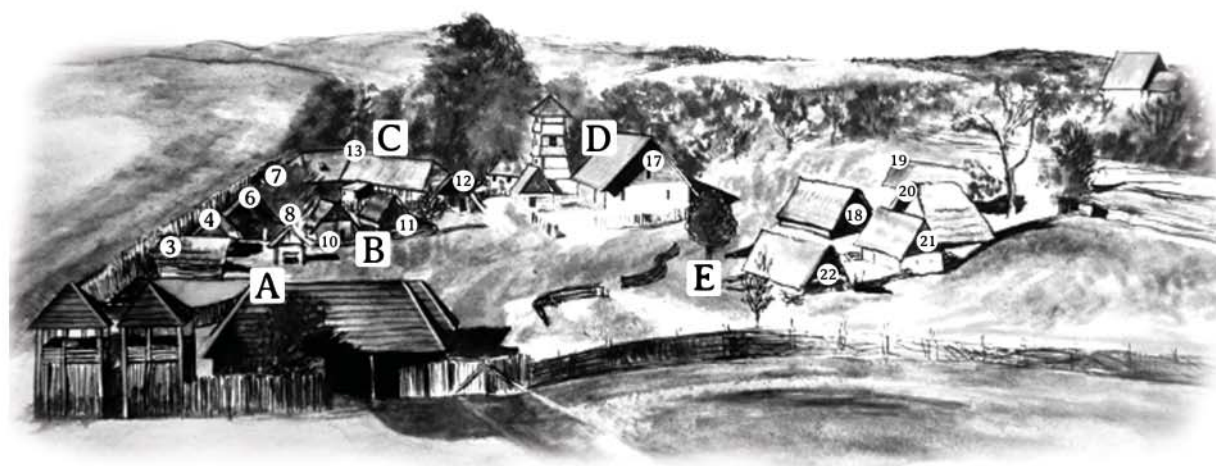
Popis areálu: *

Plocha areálu Archeoskanzenu Modrá se dělí na odlišné celky.

První představuje opevnění s **hradbou a strážními věžemi** (*zde stojíte*). Poté následuje **sídlíštně-hospodářský areál** (*stanoviště A + B*), který představuje repliky vesnických zemnic a domů městského typu. Následuje **areál písemnictví** (*stanoviště C*), je to dlouhá dřevěná budova za strážní věží. **Mocenský areál** (*stanoviště D*), tvoří kamenný palác a naproti se nachází **řemeslný areál** (*stanoviště E*). Mimo areál se nalézá ještě **kostel sv. Jana**.

Mapka:

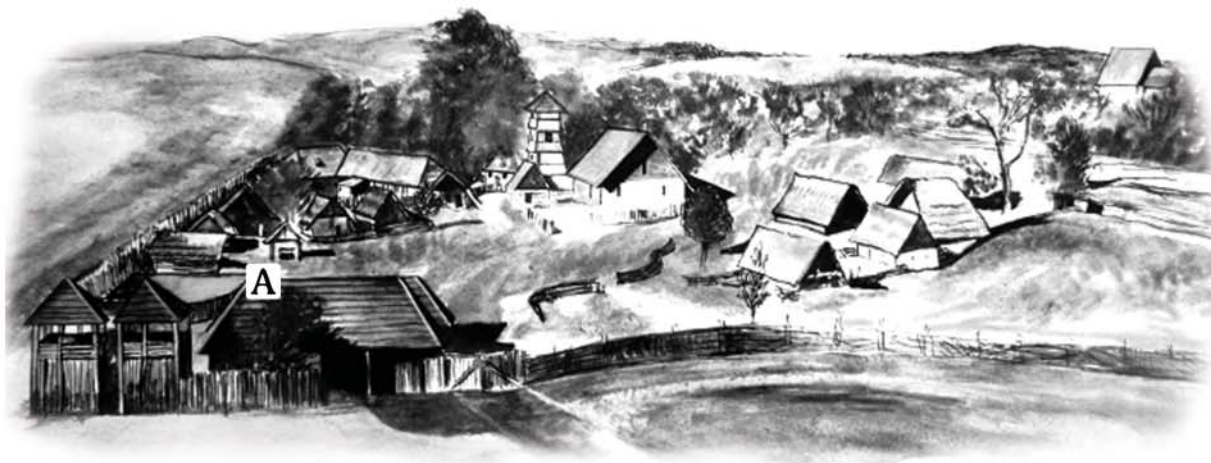
V pracovním sešitě je plánec označen pouze stanovišti **A)** až **E)**. Více informací, včetně přesného popisu staveb podle archeologických nálezů, naleznete v propagačním letáku v pokladně.

- A** Obydlí prostých obyvatel – č. 3 (zemnice), č. 4 (rybárna), č. 6 (obydlí s přístavkem), č. 8 (zásobní jáma).
- B** Obydlí obyvatel hradišť – č. 7 (klet), č. 10 a č. 11 (obydlí), č. 12 (pekárna).
- C** Obydlí biskupa a škola písma – č. 13 (velká obytná stavba ze dřeva).
- D** Palác knížete – č. 17 (velká obytná stavba z kamene).
- E** Dílny řemeslníků – č. 18 a č. 19 (hospodářská stavení), č. 20 (dílna klenotníka), č. 21 (kovárna), č. 22 (hrnčírna).

* Najdete v pracovním sešitě: str. 1

Škola písma - zde budoucí kněží poznávali křesťanskou nauku a učili se číst i psát
Křtitelnice - malá místnost, kde docházelo ke křtu

Stanoviště: A)* Sídliště-hospodářský areál

(obydlí prostých obyvatel – u studny)

Správné odpovědi:

1A

Prohlédni si rybárnu (hledej jezírko a rybářskou síť). Seřaď správně promíchané věty rybářova dne.

Je to obydlí č. 4

Řešení: ④. Ryby z jezírka si připravil do udírny a vyudil.

①. Rybář si nachystal rybářskou síť.

③. Chycené ryby rybář pustil do jezírka před rybárnou, aby je měl k večeři čerstvé.

②. Vydal se k řece nalovit ryby.

2A

Vejdi do zemnice, která má střechu po zem. Na obrázku postavy označ, jak jsi hluboko. Při příští návštěvě si můžeš zkontrolovat svoji výšku.

Je to obydlí č. 3

3A

Nahlédni do obydlí s přístavkem číslo. 6. Zakroužkuj obrázky předmětů, které vidíš uvnitř.

Řešení: stolička, štít vojáka, nádoba

4A

Najdi jámu s přístřeškem za obydlím číslo 6. Víš, na co se používala?

Řešení: a) skladování obilí

* Najdete v pracovním sešitě: str. 2 a stanoviště A)

Ochoz - prostor pro obránce

Dřevohliněná konstrukce – prostor mezi mohutnými dřevěnými kůly vyplněný hlínou

Mocenská centra - hlavní hradiska, kde sídlila knížata

Zemnice - obydlí se střechou krytou rákosem až po zem, více zahloubené do země

Polozemnice - obydlí s výše položenou střechou, méně zahloubené do země

Kleť - hospodářské stavení, které má stěny z proutí

Stanoviště: B)* Sídliště-hospodářský areál

(obydlí obyvatel hradišť – u plotu z větví)

Správné odpovědi:

1B

Najdi stavení, které nestojí na zemi. Jaké má číslo?

Řešení: č. 7

2B

Dokresli, jak vypadá vybavení obydlí číslo 10.

3B

Obejdi obydlí číslo 11. Napiš, z čeho jsou stěny.

Řešení: zeď je z *hliněných nepálených cihel*

4B

Rozhlédni se v pekárně a podle obrázků popiš postup výroby chleba.

Pekárna má č. 12

Řešení: 1. sklídili obilí, 2. pomocí žernovu si namleli mouku, 3. mouku smíchali s vodou a vytvořili těsto, 4. vložili těsto do pece a upekli si chleba.

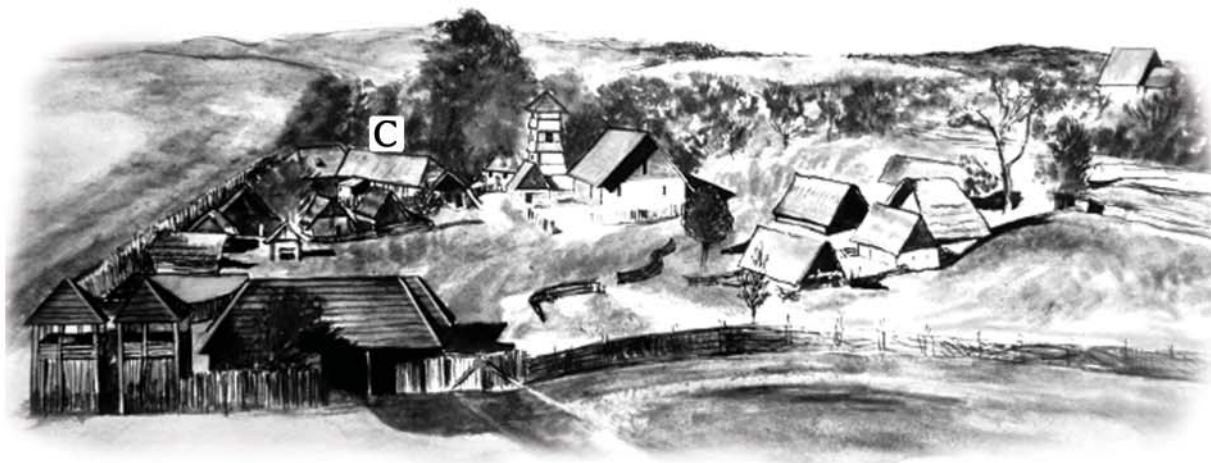
Ke stanovišti C) půjdete kolem strážní věže.

Žáci se na věž mohou podívat za asistence dospělé osoby!

* Najdete v pracovním sešitě: stanoviště B)

Mocenské centrum - hlavní hradisko, kde sídlila knížata

Nepálená hliněná cihla - zhotovená z hlíny a usušená na slunci

Stanoviště: C)* Areál písemnictví

(obydlí biskupa a škola písma – velký dům ze dřeva)

Správné odpovědi:

1C

Kterou místnost obýval arcibiskup? V čem je ta místnost jiná?

Řešení: podlaha z dřevěných prken, malý krb a omazané stěny hlínou

2C

Napiš počet cel a odhadni, kolik žáků mohlo v malých místnostech bydlet.

Řešení: 4 větší a 5 menších cel a každý žák obýval jednu celu (místnost)

3C

Co museli udělat, aby mohli znovu psát?

Řešení: popsany povrch stačilo zahřát a širší ploškou písátka urovnat

4C

Napiš v hlaholici své jméno.

Řešení: latinka a hlaholice je pod otázkou

* Najdete v pracovním sešitě: stanoviště C)

Arcibiskup - nejvyšší církevní osoba na území Velké Moravy

Žák - muž, který se jako žák učil písmu a připravoval se na dráhu kněze

Stilus - kovové nebo kostěné písátko, kterým se ryla písmena do voskové tabulky

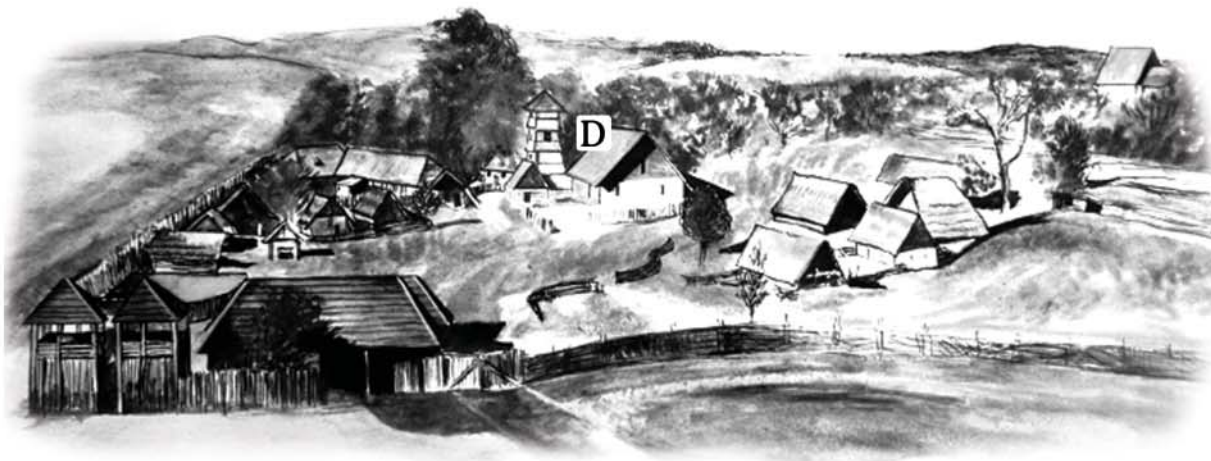
Konstantin/Cyril - Konstantin, který později přijal jméno Cyril

Hlaholice - písmo používané v období Velké Moravy

Věrozvěstové - poslové víry, kteří šířili křesťanství

Rotunda - kruhová stavba

Křtitelnice - malá místnost, kde docházelo ke křtu

Stanoviště: D)* Mocenský areál

(palác knížete – velký dům z kamene)

Správné odpovědi:

1D

Z čeho jsou postaveny stěny paláce? Označ správnou odpověď.

Palác má č. 17

Řešení: c) z kamenů různé velikosti

2D

Podle nápovědy doplň, co je v paláci stejné jako u dnešních domů.

Řešení: na zemi je (**maltová**) podlaha – litá maltová podlaha
v okně je (**sklo**) – dováželi kupci po obchodních stezkách
na omítce stěny je (**malba**) – použití přírodních barev

3D

Záhada. Kudy se mohlo nosit jídlo do paláce, když venku pršelo?

Řešení: mezi palácem a stavením je vchod (v rohu přízemí paláce)

4D

Pod každou postavu napiš, čím byla. Kdo z nich žil v paláci a co vykonával?

Řešení: zleva (kněz, voják, kupec, kníže)
kníže byl vládcem svých poddaných a velitelem svého vojska.

* Najdete v pracovním sešitě: stanoviště D)

Kníže - vrchní velitel vojska a nejmocnější vládce říše

Velmož - bojovník na koni, který doprovázel knížete

Pěší vojsko – složené ze svobodného obyvatelstva

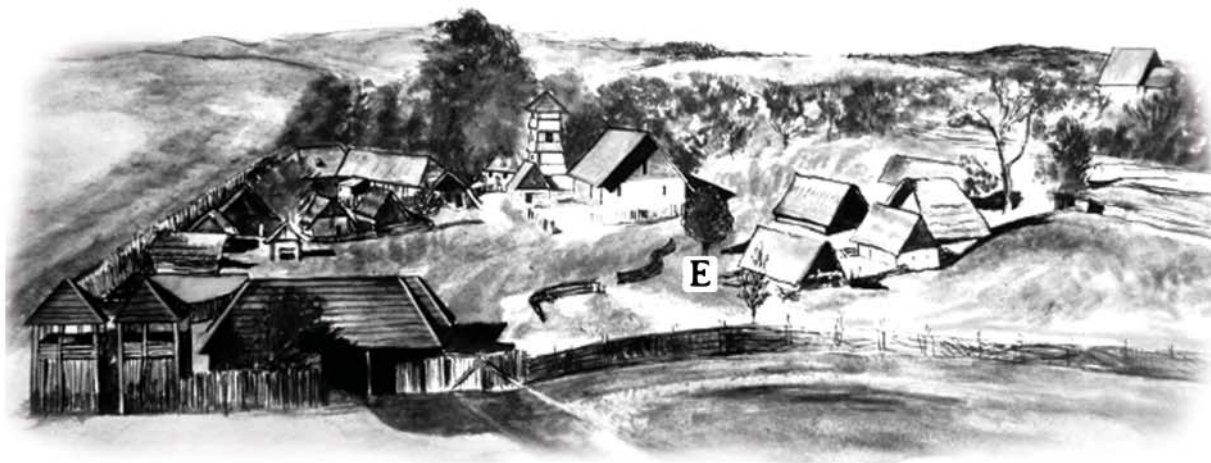
Štípaný šindel - tenká dřevěná destička používaná na pokrytí střechy

Pálená krytina - střešní taška, která se vyráběla už v období Římské říše

Replika - napodobenina původní věci nebo stavby

Vyšší vrstva - skupina lidí, která vládla svým poddaným

Tkalcovský stav - zařízení sloužící ke tkaní látek

Stanoviště: E)* Řemeslný areál

(dílny řemeslníků – u stromu za plotem z větví)

Správné odpovědi:

1E

Nahlédni do hrnčírny číslo 22. A potom oprav chyby v textu.

Řešení: *Z hlíny a vody si hrnčír vytvořil hmotu. Usedl k hrnčírskému kolu, vytvořil hliněnou nádobu a tu vložil do vypalovací pece.*

2E

Spoj čarou čísla. Kde je nástroj v kovárně položený?

Řešení: *kladivo*

3E

Prohlédni si dílnu klenotníka č. 20. Podtrhni správnou odpověď.

Řešení: *Pece na výrobu jsou uvnitř dílny. / Pece na výrobu jsou za dílnou venku. Klenotník v dílně jenom pracoval. / Klenotník v dílně pracoval a bydlel. V dílně pracoval jeden klenotník. / V dílně pracovalo více klenotníků. Střecha stavení není podepřena kůly. / Střecha stavení je podepřena kůly.*

4E

V těchto staveních lidé nepracovali. Víš proč?

Hospodářské stavení č. 18 a č. 19.

Řešení: *využití pro ustájení domácí zvěře (bez otopného zařízení)*

* Najdete v pracovním sešitě: stanoviště E)
Nákončí - okrasné kovové ukončení opasků

Pro závěrečné zhodnocení můžete:

- ▶ Projít si odpovědi z pracovních sešitů
Můžete s průvodcem doplnit odpovědi nebo nejasnosti.
- ▶ Povídat si o tom, co se jim nejvíce líbilo.
Můžete vést dialog o důvodech jejich volby.
- ▶ Ptát se na rozdíly mezi dnešním písmem a hlaholicí?
Dále si můžete povídat o podobě písma v tehdejší době a dnes.
- ▶ Zajímat se zda by chtěli žít v tehdejší době?
Můžete si povídat, proč by žáci chtěli/nechtěli žít v době Velké Moravy .

Pro aktivity ve škole můžete:

- ▶ Pořídit si společnou fotografii místa, které si žáci vyberou a na památku ji později mohou vlepit na určené místo v pracovním sešitě.
- ▶ Po návratu si mohou žáci vyrobit v rámci výtvarné výchovy svou „tabulku na psaní“ a do ní místo vosku použít DAS modelovací hmotu, která se lehce zpracovává. Do ní mohou napsat své jméno a po ztvrdnutí si ji mohou upravit barvením.
- ▶ Po návratu si mohou žáci zpracovat téma v rámci českého jazyka, například „dopis z Modré“ nebo „reportáž do webových stránek školy“ aj.
- ▶ Vybidněte znovu žáky, ať si zopakují písmo hlaholici a můžete společně napsat název vaší školy.

Bonus pro vzorný třídní kolektiv:

- ▶ Třída dostane **pamětní list**, který potvrzuje, že se žáci po vyplnění pracovních sešitů stali odborníky na Archeoskanzen Modrá. Do volného pole si žáci mohou napsat svá jména.
- ▶ Bude-li v provozu **pekárna**, můžete ochutnat něco dobrého z velkomoravské kuchyně.
- ▶ Po domluvě si žáci mohou vyzkoušet střelbu z **luku**.

Váš personál Archeoskanzenu Modrá

Zdroje:

mapka použita z *Archeoskanzen Modrá*. 3. vyd. Modrá : Obec Modrá, 2012. 1 leták.
Složený list. Kresba Veronika Daňková.

© Archeoskanzen Modrá

Poznej život Velké Moravy
metodické listy pro děti od 11 do 15 let

autor: Antonín Preget

výtvarné řešení a grafická úprava: Zuzana Skopalová

vydáno 2013/2014

Vydáno Obcí Modrá za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci programu
„Podpora regionálních kulturních tradic – Rok Cyrila a Metoděje“.

Název projektu „Počátky písemnictví na Moravě – 1150 let od příchodu Cyrila a Metoděje“

MINISTERSTVO
KULTURY

